

Nr 2 2002 - Finska vargar expanderar västerut

Finska vargar expanderar västerut

Ett vargpar har etablerat sig i närheten av Bottniska viken, något som förmodligen inte inräffat på många hundra år, avslöjar vargforskaren Ipo Kojola.

Ilpo Kojola får något förskräckt i blicken när jag ställer fram whiskyflaskan på bordet. Den är nästan full, och enligt finsk sed kan man inte lämna en halvdrucken flaska till morgondagen. Sålunda fylls glaset till bredden med rökig dryck.

Vi håller till i en liten skola utanför Kuhmo, som viltforskarna brukar sova i när de har intensiva fältperioder. Ilpo Kojola har just visat diabilder och hållit ett föredrag om finsk rovdjursforskning, en informell tillställning med anledning av ett besök från Ungern. Att "Finlands sak är vår", åtminstone vad gäller vargförvaltningen, har det senaste året blivit allt mer uppenbart. Genetikerna har slagit fast att vår vargstam grundades av finska vargar, och det är finska vargar som ska rädda den svensk-norska populationen från inavel. Vargforskarnas senaste kelgris, nyligen invandrade John, är ju också "finne". Utan inflytande från Finland skulle den svensk-norska vargstammen således knappt existera. Det finns därför all anledning för svensk naturvård att intressera sig för vad som egentligen händer på andra sidan Östersjön. Kan vi räkna med fler invandrare? Hur ser populationsutveckling ut? Hur många vargar skjuts?

Överhuvudtaget har det varit förvånansvärt tyst från vår granne i öst, trots att där pågår nyetableringar av varg som är smått historiska.

DEN HETASTE nyheten är att ett vargpar har etablerat revir i närheten av Brahe stad vid Bottniska viken.

– Det är det första paret som har etablerat sig så långt västerut på zoo eller kanske till och med 1000 år, säger en upprymd Ilpo Kojola.

Samtliga Finlands 14 vargflockar finns i östra delarna av landet, så om detta par får valpar och bildar en familjegrupp är det en unik händelse och kanske ett första tecken på en västlig expansion.

Honan lämnade sin flock i Sotkoma, nära ryska gränsen, och gjorde en 230 kilometer lång vandring västerut. Var hannen kommer ifrån är okänt. Paret etablerade sig förra hösten i ett av de mest glesbefolkade skogsområdena vid kusten, som i övrigt domineras av ganska tätbefolkad jordbruksbygd.

– Älgpopulationen är ganska stark i de trakterna, vilket kan ha påverkat etableringen.

Kanske får de valpar som så småningom söker sig till Sverige?

– Det är förstas omöjligt att sja om, säger Ilpo Kojola, men det skulle vara konstigt om inte fler vargar än John söker sig västerut.

– Förmodligen måste de ta sig till Sverige landvägen. Eventuellt skulle de också kunna ta sig över på isen vid Kvarken (det smalaste sundet mellan Finland och Sverige).

NÅGRA NYETABLERINGAR av vargpar inom renskötselområdet är däremot högst osannolikt. Idag finns inte en enda vargflock i renskötselområdet.

– Dödligheten är mycket hög i renbetesland, och det har på något vis accepterats. Politikerna anser att det är för dyrt att hålla vargflockar i renbetesområdet.

Förra jaktsäsongen sköts 25 vargar lagligt i Finland, varav hela 17 i renskötseområdet. Med dessa siffror i bakhuvudet blir det något mer begripligt att riksdagspolitikern och miljöpartisten Ulla Anttila, under en intervju i Helsingfors, avslöjar att hon inte ens noterade förra årets vargjakt i Norge, trots att hon är aktiv i rovdjurspolitiken. Efter samtal med flera andra politiker inser jag också att det aldrig var aktuellt att från finskt håll skicka en officiell protest till Norge, liknande miljöminister Kjell Larssons brev till sin kollega i Norge. Norgejakten fick knappt något utrymme alls i finska medier. Den var en "icke-fråga".

JAKTÅRET 2001/2002 sköts "bara" 12 vargar, sju inom renbetesområdet och fem utanför. Tidigare krävdes inte ens licens för att skjuta varg i renbetesland, men efter en mycket uppmärksam "slakt" på en hel vargflock som råkade röra sig in på renbetesland i Suomussalmi i norra Karelen skärptes lagstiftningen.

Från och med augusti i fjol krävs jaktlicens för att få fälla varg inom renskötseområdet. Jord- och skogsbruksministeriet sätter maximivoter för hela renbetesområdet, som sedan fördelas av de lokala jaktvårdsdistrikten. (Jaktsäsongen sträcker sig från 1 november till 31 mars utanför renbetesområdet, och från 1 oktober till 31 mars inom renskötseområdet.)

Uppenbart är således att Finland inte tillämpar Bernkonventionen på varg. Finland fick dessutom i samband med förhandlingarna om EU-medlemskap ett undantag som tillåter jakt på varg inom renskötseområdet.

Det verkar onekligen som om den finska vargförvaltningen förlitar sig på ett outsinligt inflöde av varg från Ryssland?

– Jo, men vad som har hänt de senaste tio åren är att den finska vargpopulationen har blivit mycket mer oberoende av den ryska vargstammen. Norra och delar av Östra Karelen är mättade med vargrevir, och det kommer därför inte in så många nya vargar från Ryssland, säger Ilpo Kojola.

Under 70- och 80-talet var det däremot ett ganska stort utbyte mellan populationerna på ryska och finska sidan av Karelen. Rörelserna av varg mellan länderna bygger på uppgifter som finska gränsvakter rapporterat ända sedan 1968.

Men oavsett de ryska vargarnas chanser att etablera sig på den finska sidan i dagsläget, finns det anledning att vara orolig för vargpopulationen i Ryssland. Vargstammen i ryska Karelen har mer än halverats, från 650 till 300 individer, under de senaste tio åren, vilket naturligtvis på sikt kan påverka situationen i Finland.

– I Ryssland är det fortfarande skottpeng på varg. En skjuten varghona ger två älglicenser i utdelning.

Erkki Pulliainen, riksdagsledamot och sedan sextioalet engagerad i vargfrågan, bekräftar den dystra utvecklingen i Ryssland.

– Det är rena vilda västern i ryska Karelen. Folket är fattigt och man lägger ut gift för att komma åt olika pälsdjur, något som också drabbar vargen.

STÄNGSLET SOM löper utmed den hårt bevakade gränzonen mellan Finland och Ryssland (numera Schengengräns) tycks dock inte begränsa vargarnas rörlighet.

– En del flockar kör med dubbla pass. De lär sig snabbt var det är enkelt att passera, konstaterar Ilpo Kojola.

Trots den besvärliga situationen i Ryssland ser Ilpo Kojola ändå positivt på vargens framtid i Finland.

– Situationen är i alla fall betydligt bättre än för tio år sedan, då vi inte hade några "egna"

flockar, bara rysk- finska.

– Men det finns många bekymmer att brottas med. Dödligheten är hög bland de radiomärkta djuren, och förmodligen ännu högre bland de omärkta.

JENNY JEWERT